

Що треба знати при перебуванні на природі?

Написав Administrator

Середа, 27 квітня 2016, 12:28 - Останнє оновлення Середа, 27 квітня 2016, 12:45

З приходом довгоочікуваного тепла почався активний вихід жителів краю на відпочинок у приміські зони,

на присадибні ділянки, до лісу, на полювання, риболовлю та інше. Враховуючи, що на квітень-травень припадає весняний пік сезонної активності іксодових кліщів, то збільшуються і ризики для здоров'я жителів нашого краю, адже кліщі є основними переносниками збудників хвороби Лайма.

Хвороба Лайма або іксодовий кліщовий бореліоз – трансмісивне, природно-осередкове особливо небезпечне захворювання, що характеризується ураженням шкіри, суглобів, нервової системи, серця, нерідко приймає хронічний, рецидивуючий перебіг. Збудником захворювання є мікроорганізми – борелії. Особливе занепокоєння викликає великий відсоток пізніх уражень різних систем і органів через несвоєчасну діагностику, що призводить до хронічних проявів (до 10% випадків), довготривалої непрацездатності, інвалідизації, а подекуди – і до летальних випадків.

Природні господарі збудника хвороби Лайма в природі – дикі тварини (гризуни, птахи, олені та ін.), які є прокормлювачами кліщів роду *Ixodes* – переносників борелій. У природних вогнищах циркуляція збудника відбувається наступним чином: кліщі – дикі тварини (птахи) – кліщі. Можливе залучення в епідеміологічний ланцюжок домашніх тварин – кіз, овець, корів.

Людина заражається в природних вогнищах хвороби Лайма. Передача інфекції здійснюється трансмісивним шляхом при укусі кліща, хоча не виключається можливість

Що треба знати при перебуванні на природі?

Написав Administrator

Середа, 27 квітня 2016, 12:28 - Останнє оновлення Середа, 27 квітня 2016, 12:45

інфікування і при попаданні фекалій кліща на шкіру, з подальшим їх втиранням при розчухуванні. У разі розриву кліща, при неправильному видаленні, збудник може потрапити в рану. Іншим можливим шляхом передачі збудника бореліозу від тварини до людини може бути аліментарний шлях зараження при вживанні в їжу сирого молока (переважно козячого) та інших молочних продуктів без термічної обробки.

У Закарпатській області нараховується 16 видів іксодових кліщів, які є носіями збудників хвороби Лайма та інших вірусних, рикетсійних, бактеріальних, паразитарних захворювань.

Найпоширенішими і найбільш чисельними видами є *Ixodes ricinus* та *Dermacentor reticulatus*. Для решти видів характерно спорадичне, локальне поширення, зумовлене специфікою умов ландшафту, біологією, екологією і чисельністю господарів-прокормлювачів, а також біологічними особливостями самих кліщів.

Кліщі – сезонні, тимчасові ектопаразити, активні з ранньої весни і до пізньої осені, з настанням холодів впадають в стан тимчасової діпаузи. Початок сезонної активності пасовищних кліщів припадає на початок квітня, в гірській зоні активність відмічається на 3-4 тижні пізніше звичайних термінів. Весняний пік припадає на 2-3 декаду травня, а в деяких місцях гірської зони – в середині червня і пізніше. В осінній період, в залежності від погодних умов, кліщі на тваринах і в природі зустрічаються рідко і в незначній кількості.

Дорослі форми кліщів паразитують на великій рогатій худобі, птахах, нападають на людину. Німфи – на козах і великих тваринах, личинки паразитують на дрібних звірках (мишовидні гризуни, соні, комахоїдні).

Кліщі, на відміну від комарів та інших «кровопивць», у повітрі не літають, по деревах також не лазять, але підстерігають «донора» на кущах, високій траві. Кліщі відчують запах людини або тварини за 10-15 м і на цей запах можуть сповзатись. Тому уздовж стежин і місць випасу худоби їх завжди більше, ніж у глибині лісу, а в затінку більше, ніж на сонці. Вони віддають перевагу змішаним лісам, особливо люблять листяні дерева – березу та липу.

Що треба знати при перебуванні на природі?

Написав Administrator

Середа, 27 квітня 2016, 12:28 - Останнє оновлення Середа, 27 квітня 2016, 12:45

Кліщ присмоктується не відразу, він досить довго лазить по людині, причому тільки знизу доверху. Тому, якщо людина одягнена належним чином (сорочка з щільно прилягаючими манжетами, заправлена у штани, штани в шкарпетки, туго пов'язана косинка), то до шкіри не добереться. Добре, якщо одяг однотонний – легше буде помітити кліща. В житлові будівлі і приміщення кліщів приносять з квітами, гілками рослин, ягодами, грибами, спеціальним робочим одягом, навіть на тварині, що вас супроводжувала. Тоді можливе зараження через укуси кліща маленьких дітей і людей похилого віку, які навіть не були в лісі, парках та присадибних ділянках.

Присмоктується кліщ лише в певних місцях – шукає тонку, ніжну шкіру (за вухом, під грудьми, на шиї, в пахових ділянках). Сам укуси кліща людина не відчуває, тому що в ранку він вприскує рідину, яка має знеболювальні властивості. Кліщ, який присмоктався, може втриматися на тілі людини більше 10 днів. Слід пам'ятати, що тіло кліща при кровосмоктанні збільшується до розмірів зерен гороху, квасолі, боба – коричневого, сірого, червоно-жовтого кольору, тому іноді це сприймається як бородавка і відповідна допомога потерпілому не надається.

Виїзди з ночівлею в палатках необхідно планувати в чистих місцях, вільних від високотрав'я. Кожна людина, яка перебуває в лісі в сезон активності кліщів, повинна періодично оглядати свій одяг і тіло, знімаючи кліщів, не даючи їм переповзати на голі ділянки тіла.

В літніх таборих відпочинку, які знаходяться поблизу лісу, огляди дітей повинні проводитися два рази на день – перед денним сном і ввечері, а також після кожного походу в ліс. В лісопаркових зонах, а також на територіях оздоровчих закладів необхідно скошувати траву по узбіччях лісових стежок і доріг.

Якщо все ж таки кліщ присмоктався, то велике значення для профілактики захворювання має правильне видалення кліща.

Що ж робити після укусу кліща?

Що треба знати при перебуванні на природі?

Написав Administrator

Середа, 27 квітня 2016, 12:28 - Останнє оновлення Середа, 27 квітня 2016, 12:45

Для видалення кліща необхідно запам'ятати декілька порад.

1. Видалити кліща найкраще зможе фахівець: лікар-хірург у хірургічному кабінеті або травмпункті. Для самостійного видалення скористайтесь одним із наведених способів:

а) захопіть кліща пінцетом або пальцями рук, обгорнувши чистою марлею, якомога ближче до ротового апарату, і обережними, легкими рухами, розгойдуючи з боку в бік, витягніть із шкіри;

б) міцну, не дуже тонку нитку (найкраще бавовняну) зав'язують у вузол, якомога ближче до ротового апарату кліща, і розтягнувши кінці нитки в боки, витягують, підтягуючи його вгору. Різкі рухи недопустимі. В обох випадках місце присмоктування кліща обробляють спиртовим розчином йоду або зеленки. Якщо при видаленні кліща відірвалась його голівка, яка зазвичай лишається в шкірі і має вигляд чорної цятки, місце присмоктування старанно протирають спиртом і голівку видаляють стерильною голкою.

2. Видалення кліща слід проводити обережно, не стискаючи надмірно пінцетом або пальцями рук його тіло, оскільки при цьому можливо вичавлювання вмісту кліща разом із збудником інфекції у ранку. Важливо також не розірвати кліща при його видаленні, голівка, що лишається в шкірі, може спричинити запалення і нагноєння. Не варто наносити на кліща масляні розчини або мазеві пов'язки. Кліщ при цьому може задихнутися і мертвим залишитися у шкірі, що значно ускладнить його наступне видалення.

3. У будь-якому випадку, після зняття з себе кліща, що присмоктався, зверніться до лікаря-інфекціоніста в кабінет інфекційних захворювань поліклініки за місцем проживання. Адже серед інфекцій, які передаються кліщами, можуть бути збудники вірусного кліщового енцефаліту, іксодового кліщового бореліозу (хвороба Лайма), анаплазмозу, ерліхіозу, бабезіозу, туляремії, лістеріозу.

Ризик інфікування людей залежить від того, наскільки часто інфіковані кліщі зустрічаються в даній місцевості та скільки часу кліщ перебуває на тілі людини.

Що треба знати при перебуванні на природі?

Написав Administrator

Середа, 27 квітня 2016, 12:28 - Останнє оновлення Середа, 27 квітня 2016, 12:45

У зв'язку з відсутністю заходів специфічної профілактики хвороби Лайма особливе значення має виявлення хворих за ранніми клінічними ознаками і обов'язкова антибіотикотерапія за раціональною схемою під контролем лікаря, що дозволяє уникати важких пізніх ускладнень.

Рання діагностика хвороби Лайма ґрунтується на клініко-епідеміологічних даних та результатах лабораторних досліджень. З метою лабораторної діагностики застосовуються прямі (виявлення збудника або його ДНК) і непрямі (виявлення специфічних антитіл) методи.

Лабораторна діагностика інфекцій, які передаються кліщами

На сьогодні лабораторією особливо небезпечних інфекцій Державної установи «Закарпатський обласний лабораторний центр Держсанепідслужби України» проводиться дослідження клінічного матеріалу від людей та кліщів на визначення ДНК збудників іксодового кліщового бореліозу (хвороби Лайма), гранулоцитарного анаплазмозу і моноцитарного ерліхіозу людини методом ПЛР – полімеразно-ланцюгової реакції.

З метою раннього та повного виявлення хворих на ***іксодовий кліщовий бореліоз (хворобу Лайма), гранулоцитарний анаплазмоз та моноцитарний ерліхіоз людини***

, пропонуємо направляти

клінічний матеріал від хворих або осіб з підозрою на захворювання (кров, сироватку крові)

, відібраний в лікувальному закладі, для

виявлення ДНК вказаних збудників методом ПЛР

, а також

сироватки крові хворих для виявлення антитіл до збудників бореліозу (хвороби Лайма) методом ІФА

в лабораторію особливо небезпечних інфекцій ДУ «Закарпатський ОЛЦ ДСЕСУ».

Виявлення ДНК методом ПЛР вказаних збудників можливо проводити також при дослідженні знятих з людини кліщів.

Що треба знати при перебуванні на природі?

Написав Administrator

Середа, 27 квітня 2016, 12:28 - Останнє оновлення Середа, 27 квітня 2016, 12:45

Вартість одного дослідження методом ПЛР – 132,82 грн., методом ІФА – 47,27 грн.

Завідувач відділення особливо небезпечних

інфекцій ДУ «Закарпатський ОЛЦ ДСЕСУ»

В.М. Жиган

Завідувач лабораторії особливо небезпечних

інфекцій ДУ «Закарпатський ОЛЦ ДСЕСУ»

О.Н. Маркович

Біолог лабораторії особливо небезпечних

інфекцій ДУ «Закарпатський ОЛЦ ДСЕСУ»

М.М. Федаско